

ЖИТЄ І СЛОВО,

ВІСНИК ЛІТЕРАТУРИ, ІСТОРІЇ І ФОЛЬКЛОРУ

В И Д А Н

ОЛЬГА ФРАНКО.

ТОМ ІV.

Л Ъ В І В.

З ДРУКАРНІ ІНСТИТУТА СТАВРОПІГІЙСЬКОГО.

1895.

Зміст четвертого тому.

І. Беллетристика

	стор.
А. М. Думка Українця в Карпатах	8
Граб Павло. Із Михайлова	377—378
Журба П. Дневник невольника	313—323
Кравченко Уляна. З народніх могівів I—IV	9 13
Кримський А. гл. Фірдовсій.	
Михайлов, гл. Граб П.	
М. П. Памяти М. Ф. Л.	161
„ До Білка	161 162
Попель Михайло. Русни на празнику	194—201
Реманова Одарка. Два малюнки з життя	8 9
Столярченко. Моя сповідь	1—5
„ З „Верховинських есеє“ I—VI	5—7
Фірдовсій. Шаг-наме	231—248, 330 345
Франко Іван. Основи суспільности, часть друга I—VI	47—67, 249—260
„ „ На настівнику	162—171
Чернишевський М. Г. Гими Діві неба	

II. Статі наукові.

стор

Василевський Л. Еліза Ожешкова	35 - 16
Верн Моріс. Історія і релігія жидів	68 - 80, 202 - 216
Граб Павло. М. Г. Чернишевський	367—378
„ „ М. Л. Михайлов	376—379
„ „ Н. К. Свидида, сумна споминка	454—461
Закевич Іван. Літературні стремління гал. Русинів VIII XI	112 - 160,
	272 302, 385 - 454
Зубрицький М. Село Кіндратів, турецького пов. I V	104 112, 216- 230
Кримський А. Про рукописи Руданського	261—266
Франко Іван. Сліди снохацтва в наших горах	101 - 104
„ „ Руси на празнику	461—463
„ „ Поправки й додатки до споминів про Н. К	
Свєгиду	483—484

III. Матеріали історичні і літературні.

Зубрицький Д. Листи до В. Ганки	82 - 89
Куліш П. Лист до В. Ганки	89
Левіцький О. Лист до В. Ганки	80
Левінський О. Лист до В. Ганки	80 - 82
Попель М. Агітаційна поема	191 201, 161 463
Руданський Ст. Два листи до брата Грицька	266 271
Ценглевич К. „Інструкція“ для вчителів руського народа	324—337

IV. Матеріали етнографічні.

Драгоманов М. Нові варіанти кобзарських співів :

II. Записи Порфира Мартиновича:	14—34
1. Як три брати з Озова втікали	15—18
2. Про Олексія Цоповича	18 19
3. Про Коновченка	19—23
1. Вітчим	23—25
3. Про вдову	25—27

	стор.
Слова кобзаря Магадина	27
6. Біда	27—31
Одклішчини	31—33
Увага М. Драгоманова	33—34

Із уст нарєда (впорядкував Ів. Франко):

А. Пісні:

XI. Пісня про шандара	91—95
---------------------------------	-------

Б. Легенди:

36. Христос і циган	95—96
37. Адамові діти	96—97
38. Як два брати носили вечерю до чорта	97—99
39. Як два брати носили вечерю до Бога	99—100
40. Про Лаваря і єго брата	100—101
41. Адам і Єва, Сатана, Адамів контракт, Христос у цеклі і Соломон	346 347
42. Давид і премудрий Соломон	317 353

В. Казки:

11. Про царя, що ходив красти	172—173
12. Жених мрець	173—178

Г. Новели і Фабліо:

13. Війт над пастухами	178—179
14. Як жид рогами торгував	179
15. Жидок і склянки	179—180
16. Іван і жида	180 181
17. Як вояк царівну дістав	353—354
18. Як пани з хлопа насміяли ся	354
19. Ач три — вас три	355
20. Де міткови кінець	355
21. Як хлоп пана одурив	355—358
22. Як баба пана вилічила	356
23. Три дурні	356 357

24. Майстер злодій	358 — 359
25. Черевань і теля	359 — 360

Д. Міти і вірування:

23. Чари і чарівниці	182 — 183
24. Що кому призначене, то єго не мине	183 — 184
24. Про хованців	185
26. Про вовкулаків	185 — 186
27. Кривоприсяжця земля не приймає	186
28. Про уширів	186
29. Не годить ся мити ся в поділю	187
30. Не годить ся пекти хліба в свято	187
31. Нечисте місце	360
32. Мерці і уширі	360
33. Страччата і страччуки	361
34. Перестрах	361
35. Уроки	361

Е. Оповідання про історичні особи і події:

8. Про Довбуша N. 1—4	187 — 189
---------------------------------	-----------

Є. Оповідання про місцевості:

1. Смок коло Єрусалима	189
2. Відки пішла назва Київів?	189
3. Диво в Лосинці	189
4. Собака в Явори	190
5. Холера в Дрогобичи і жида	190

Ж. Анекдоти і фацеції:

1. Про жидів N. 1 — 8	191 — 194
2. Про циганів N. 1—4	362 — 363
3. Богачі і бідні N. 1— 2	364
4. Попи і дяки N. 1 — 5	364 — 367

V. Критика і бібліографія.

Крымський А. До етнографії Повороссії	303—306
Франко Ів. З нової чеської літератури: „Magdalena“ napisał S. Machar	306—312, 463—478/
„ „ „Ukraina irredenta“ Ю. Бачинського	470—483

VI. Хроніка.

Некролог М. П. Драгоманова	160
Оповідка Редакції	485—488

ІЗ УСТ НАРОДА.

В. Легенди.

41. Адам і Ева, Сатана, Адамів контракт, Христос в пеклі і Соломон.

Сатан Јéву счалувáв (счарував) во раї і сьвятиј Михаїл вїгнав із рају на зéмнью і повідав так: „Ти Адами будеш по́том хлїба јїсти, а ти Јéво горько дьти родити“. І врóдила Јéва з Сатáном, як сьа докоснўв Јéви, по Кáјінови і по Авельови трéтього хлопця із п'ятьма гóловами. І так ридáв тот хло́нец — на сьім миль за́далеко. І при́шов Сатáц, јав казати: „Јéво, ја учїньу з ньóго так јак і дрўгі хлопцы ма́јеш: чотїри гóлови зрїжу, а п'яту лішу і будé чéснїј, лишé дáј ти ми́ни тотó, шчо за ньóго ни зна́јети“. І при́шов Ада́м із роботи і ка́жи Јéва: „Ада́ми, нахо́дит сьа така́ј чоловїк, шчо вчїнит із на́шого хлопця тако́го јак і дрўгі“.

Кáжи Ада́м: „Та шчо би ми да́ли? Ни зна́јеме, шчо тотó је“.

Јéва одповіда́је јему: „Ада́ми, то шчо нам із то́го, шчо за ньóго ни зна́јеме і тотó ни хоснў́јеме?“

І пиридасть Ада́м ко́ндрат (або контра́шут, т. е. контра́кт) Сатáнови за тотó, шчо за ньóго ни зва́је. І пу́стїв Ада́м кирвї із мїзїльника і вдáрив на тот ко́ндрат пича́ть і поньїс Сатана́ на Голого́фту гóру і закопа́в в ка́мїнь, у синьáк, на сьім локóт завглубшкі. І так промóвив: „Тогды сесь ко́ндрат во́слободит тот, шчо сьа врóдит да умрэ і во трéтїј де́нь аж воскрéсне“.

І тотó Ада́м ни зна́в, аж він запрода́в увесь сьвїт áду пекельно́му. І сам Сус Христóс чїрез праведнї дўші дав сибé на мўки і мусьїв вмирати за правосла́вну віру сво́ју. І јак Сус Христóс оскрес і пішов в Галаго́фту гóру і вїслободив тот ко́ндрат, перечўли влї дўхи впе́ред то́го трьо́ма́ гóди і далї так пекло обкува́ти, јак мїхир, са́мов мїдьов, і сїред пекла ізробїли ко́вбицьу в тїсьча маж (сто фунтїв держїт мажа, — поясн. опов.) і на то 12 ланцїв іскува́ли, і 12 колóдиць ізробїли. І при́шов Сус Христóс ід пеклу ід ворóтым із сьвјатим Михаїлом і кажи: „Втворїти кнѣзи врата сво́її, бо јдут сини небеснїї“. Кáжи другиј раз (то само), і кáжи третиј раз. І в чигвэртиј раз махне на óхрест сво́јов пáличков золотóв, і вшїтко лишé хрьáкнуло, уцáло. Відта́к при́ходит ід áдови пекельно́му. І ад пекельнїј кáжи: „Ти јесь ми тїпéрь в рука́х“. І кáжи: „Сьдај ід ко́вбици тај вбирај сьа в ланцї!“

„Ја ни зна́у, јак сьа вбїрати, хїба ми вка́жиш“.

Убра́в сьа красно́ і позамика́в: „Іно́ бїсь ти так на сьа вьзав!“
А Гóсподь кáжи: „Ну, нај бўди так!“ І вшїтко на ным приросло́

тотó. І коли почав собóв біти, і шче так б́ув би сьа завгрубшќї проломив, кажи: „Ни ридай, ади пекельни́й! во послы́дньа рём́а ти вши́тко тво́је б́уде цы́льце (шчо перши́й клас, — поясн. оповід.) а мо́је пóзалье“.

Він так сьа тогды́ зра́довав, шчо сьа за́сьми́яв, шчо му два з́убы з п́иска в́искочили. І тогды́ за собóв ду́ші пра́ведны́ Го́сподь вши́ткі повів до ра́ју так, як же́дин вивча́рь вивцы́ за собóв. І премудри́й Сельмо́н ка́жи (Сельмо́н в п́иклы вже був): „Го́споди, ка́жи, та ми́не туй лі́шиш?“

„Ти був Сельмо́ни му́дриј, премудри́ј, та в́ислободи сьа із п́екла“.

І тогды́ Сельмо́н слав му́рува́ти манасти́рь, вели́ку ризиде́ньцьи́ју. І ка́жи ад пекельни́й:

„Шчо ти Сельмо́не буду́јеш?“

„Ја то́то буду́ју: туй при́де Мари́јин син, Ісус Хри́сто́с наза́д сьуда́. І б́удут ізо всьма́ свьјати́ми сьпи́вати красно́ і ти́мяном б́удут ду́жи красно́ кади́ти“.

І тогды́ ка́жи ад пекельни́й: „Бирі́те го, та нисы́те тихо, би́сьте ми́не і не здрóгли. І положи́те шче пиред дру́гих, би сьа зами́шав, би сьа на́зад ни вирну́в“.

І з Бо́гом у ра́ј премудри́й Сельмо́н ни́шов як дру́гі пра́ведны́. І там у ра́ї вши́тко б́уло, а п́екло сьа оста́ло порóжне аж до страши́ного с́уду. А на страши́нім с́уды́ ста́нут пра́ведники на пра́вицу, а грішники на лыви́цу. І буде́ јим каза́ти Го́сподь Бог: „Ви грішники іде́те до п́екла, до а́да пекельного́, де скре́жет з́убов во ві́ки віко́в, а́минь; а ви пра́ведники до ца́рства ни́бе́сного, со Бо́гом веселя́ти сьа“.

(Від Андрия́ Бряника в с. Голя́тині, Марамо́рського комітату на Угорській Русі в юлі 1895 р. записав Володимир Гнатюк .

42. Давид і премудрий Саламон.

Старо́го за́кону коли ца́рі во́юва́ли, ни так во́юва́ли, як типе́рь, нового́ свьі́та. Як зобра́ли тру́пу (військо, Турре), тогды́ і в дру́гого ца́рја о́пять така́ сто́яла. І висила́ли борьцьи́в: котри́й котрого пере́може, тот ца́рь му́сит підда́ти сьа, уступа́ти. І був оден ца́рь Македо́ньски́й. І тот ца́рь був тако́ї віри́ як і ми. Він розча́в з пога́ним ца́рјом во́јну. Коли́ мав ви́ладити одно́го ле́гінба́ до борьби́, сказа́в: „Но ле́гіны́, типе́рь виступа́јти!“ Ај бо ко́ждий ле́гін бо́јав сьа іти́ на пе́рид. І тогды́ж јшов Дави́д, шчо був вивча́рь у ца́рја, у того́ Македо́ньского́, і ка́жи: „Пресе́вітлий цы́сарју́! јако́мусь тре́ба пе́ршому бы́ти та́ј јти 'д то́му на во́јну“.

А в то́го ца́рја, у пога́ного, був таки́й сло́н, на три́ста на шисе́дсять шу́ків (стіп, Schuh) висóвкиј. І тогды́ж ка́жи Дави́д: „Та пресе́вітлий цы́сарју́, про бо́жу во́льу ја јду 'д ньо́му“.

„Ти ни ма́јеш, Дави́де, ны́јако́ї збро́ї, як ти будеш јти?“

А Дави́д собі взя́в в сво́ю та́шку (торбу) три камені́ і прихóдит ид то́му (слонови). А тот іскла́в ру́ки о-так (тут опови́дач пока́зує) під плéчі, та сто́јит, та дивит. І ка́жи тот Дави́дови: „Де ти јдеш?“